

ПОЛОЖЕННЯ

про творче вступне випробування для вступників на спеціальність „Фольклористика, українська мова і література, іноземна мова”

Творче вступне випробування – фахово зорієнтоване випробування, на якому абітурієнт демонструє знання, уміння і навички, що засвідчують його здатність до творчої інтерпретації традиційної картини світу.

Мета вступного випробування – виявлення творчих здібностей абітурієнтів, їхньої здатності до майбутньої професійної діяльності, зацікавленості народною культурою, високої індивідуальної комунікативної компетенції, нарративної майстерності, а також уміння відтворювати музичну, хореографічну та зображальну складову фольклорного тексту як синкретичного явища.

Вступник має засвідчити уміння з'ясувати сутність подій і явищ, аналізувати та узагальнювати їх, знання предметів, зокрема профільних навчальних дисциплін відповідно до програми середньої загальноосвітньої школи, а також навички роботи з респондентами у ході польових досліджень, опанування інструментарію фольклориста-практика (технічні засоби), жанрової класифікації та аналізу текстового матеріалу.

Народна творчість є духовним первнем, базовою галуззю гуманітарних знань, яка репрезентує національну самобутність народу-творця. Абітурієнт у процесі творчого вступного випробування виявляє початкову обізнаність у цій царині, а також здатність репродукувати, інтерпретувати, а почасти і декодувати смисли фольклорного синкретичного тексту. Виявлений творчий потенціал вступника сприятиме не лише якісному засвоєнню основних фахових дисциплін упродовж навчання у вищому навчальному закладі, але й актуалізуватиме майбутню популяризацію ним етнічної культури з погляду загальнолюдських, державних і національних інтересів.

Творче вступне випробування проходить у два етапи.

Перший етап: вступник подає зібрані особисто регіональні фольклорні тексти (зразок додається); а також авторський художній текст, збагачений фольклорними елементами, або сценарій традиційного народного свята (члени відбіркової комісії оцінюють подані матеріали).

Другий етап: захист творчих завдань, співбесіда для виявлення творчого потенціалу вступника (спів, володіння музичними інструментами, хореографічна підготовка, навички в галузі прикладного мистецтва тощо) та співбесіда з питань фольклору (програма додається).

Умови конкурсу:

1. До участі у першому етапі творчого вступного випробування допускаються абітурієнти, чий збірник фольклорних текстів належним чином оформлені, містять усі необхідні додатки (на мультимедійних

носіях), коментарі збирача-упорядника, паспортизацію (інформацію про час, місце збирання; ПІБ, вік, рід діяльності респондента); авторські художні тексти написані українською мовою, раніше не оприлюднені.

2. На окремому аркуші слід зазначити: ім'я та прізвище учасника творчого вступного випробування, домашню адресу, телефон. Також додаються: заява на участь у вступному випробуванні, коротка інформація про вступника і документи про музичну чи хореографічну, художню освіту дипломи учасника етнофестивалів (якщо такі є).
3. Термін подачі матеріалів першого відбіркового етапу – до початку іспитів (для абітурієнтів, які мають право вступати на основі вступних випробувань), тобто до 20 липня; для решти абітурієнтів – до початку формування рейтингового списку, тобто до 31 липня.
4. Матеріали подаються за адресою:
Приймальна комісія Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, проспект Академіка Глушкова, 4, вестибюль 2 поверху.
5. Обсяг фольклорних записів – до 6 сторінок (0.25 друкованого аркуша). Рукописи подаються у роздрукованому вигляді (машинопис) із обов'язковими аудіо- чи відеододатками.
6. Матеріали фольклорних записів повинні демонструвати регіональну специфіку фольклорної традиції, відображати діалектне мовлення регіону фіксації, містити жанрову класифікацію.
7. Авторський художній текст повинен мати заголовок і бути підписаний вступником.
8. Обсяг авторського художнього тексту або сценарію традиційного народного свята – до 6 сторінок (0,25 друкованого аркуша). Рукописи подаються у роздрукованому вигляді (машинопис).
9. Авторський художній текст повинен містити фольклоризм на жанровому, сюжетному, мотивному, образному рівнях тощо.
10. За результатами першого та другого етапів комісія рекомендує вступників, які набрали не менше 75 балів, до конкурсу сертифікатів на спеціальність „Фольклористика, українська мова і література, іноземна мова”.
11. Особи, які у зазначений час у творчому вступному випробуванні участі не брали, до участі у подальших випробуваннях на спеціальність „Фольклористика, українська мова і література, іноземна мова” не допускаються.
12. Іноземні громадяни можуть взяти участь у творчому вступному випробуванні відповідно до Закону України „Про правовий статус іноземців”, постанови Кабінету Міністрів України від 26.02.93, № 136 „Про навчання іноземних громадян в Україні”, Указу Президента України від 25.03.94, № 122/94 „Про заходи щодо розвитку економічного співробітництва України з суміжними прикордонними областями Російської Федерації” та Положенням „Про прийом

іноземців та осіб без громадянства на навчання до вищих навчальних закладів”, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.98, № 1238.

I. ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ З ПИТАНЬ ФОЛЬКЛОРУ І ЗА ПРЕДСТАВЛЕНИМИ НА ТВОРЧЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ ЗІБРАНИМИ ФОЛЬКЛОРНИМИ МАТЕРІАЛАМИ ТА ТВОРЧИМИ ЗАВДАННЯМИ*¹

1. Схарактеризуйте жанрову палітру фольклорних записів, зібраних Вами. Які жанри представлені найчастотніше у Вашому регіоні?
2. У Ваших фольклорних записах переважає давня чи сучасна тематика, лексика, фразеологія?
3. Якими фразеологічними висловами оперуєте Ви у своїй буденній мовленнєвій практиці? Чи довелося Вам зафіксувати такі вислови в процесі записів фольклорних текстів?
4. Чи збереглася у Вашій місцевості народна традиція святкування (наприклад, свято Василя, Маланки, Водохреща, Івана Купала тощо)? Які персонажі характерні для цих обрядодій? Як Ваші сучасники та Ви розумієте їхнє смислове наповнення?
5. Які народні традиції шануються у Вашій родині? Чи знаєте Ви легенди, перекази тощо про свій рід?
6. Чи досліджували Ви етимологію Вашого прізвища, назви населеного пункту, озера, річки, яру тощо місцевості, де Ви народилися чи проживаєте? Які легенди та перекази пов'язані з цими назвами?
7. Які народнопоетичні тексти Ви знаєте про свою малу Батьківщину?
8. Які відмінності на рівні сюжету, мотивів, образів, тропів характерні для чарівних, соціально-побутових казок та казок про тварин?
9. У чому, на Вашу думку, полягає різниця між казками, легендами і переказами? Чи представлені ці жанри у фольклорному репертуарі Вашого зібрання?
10. За якими ознаками Ви розрізняєте народну і літературну казки? Художні твори яких авторів стилізовані під казки?
11. Хто з відомих Вам письменників-фольклористів увів до літературного репертуару народнопоетичний жанр „народне оповідання”? Які відомі Вам художні твори написані на основі народних оповідань?
12. Хто із відомих громадських діячів та літераторів пропагував популяризацію фольклору через художні авторські твори?
13. Схарактеризуйте специфіку оповідної манери народного оповідання. Хто із українських письменників дотримувався її у своїй творчості?
14. Вкажіть на стильові особливості байки? Назвіть основоположника класичної байки як ліро-епічного твору в українській літературі. Чому

¹ Перелік питань сформульовано відповідно до програми з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів.

перший літературний байкарський текст був ідентифікований автором як „казка”?

15. Чи доводилося Вам чути прозовий фольклорний текст з уст оповідача, чи Ви користувалися лише друкованими джерелами? У чому, на Ваш погляд, полягає різниця між усною оповіддю і писемним відповідником?
16. Яка різниця між уснословесним і художнім літературним текстами? Обґрунтуйте відповідь та проілюструйте прикладами.
17. Чи довелося Вам зафіксувати зразок історичної пісні чи думи? У чому, на Ваш погляд, полягає різниця між цими жанрами? Який історичний період відображають ці тексти? Чи мають вони історичне реальне підґрунтя?
18. Чи увійшли до репертуару Вашого фольклорного зібрання записи балад? Схарактеризуйте своєрідність цього жанру. Проаналізуйте на конкретному прикладі текст балади.
19. У творчості яких українських письменників жанр балади представлений широко? Поясніть різницю між народною та літературною баладами. Наведіть приклад літературної балади з ознаками модернізму.
20. За мотивами якої народної балади створено низку художніх літературних творів?
21. Чи знаходите Ви відповідники між персонажами народних казок та героями сучасних художніх творів, кінофільмів тощо?
22. У чому, на Ваш погляд, полягає різниця між родинно-обрядовою та родинно-побутовою лірикою? Якими текстами представлені ці тематичні блоки у Ваших записах?
23. Які образи характерні для колискової пісні? Чи властива імпровізація для цього жанру? Чи доводилося Вам чути/співати колискові особисто?
24. Які дитячі народні ігри Ви знаєте? Чи характерні для гри ознаки драми? Обґрунтуйте свою відповідь конкретними прикладами.
25. Які народні ліричні пісні Ви знаєте? Чи можете виконати одну з них? Які поетичні засоби притаманні їй?
26. Чи побутує у середовищі Ваших ровесників традиція загадування загадок? Наведіть приклади загадок із текстів календарно-обрядових, родинно-обрядових, ліричних пісень, казок тощо. Що Ви можете сказати про структуру цього жанру?
27. Хто із українських письменників вдавався до використання фольклорних елементів у своїй творчості? На прикладі конкретного літературного твору виявіть фольклоризм. Яку мету, на Вашу думку, переслідував автор, уводячи їх до тексту твору?
28. Назвіть приклад новаторської інтерпретації народних міфологічних персонажів у вітчизняній літературі?
29. До якого літературного твору автор активно вводить коломийку як сюжетотвірний засіб?
30. Тлом якого художнього твору є звичаї і вірування гуцулів?
31. Який архаїчний фольклорний жанр увів невідомий автор у текст першого літературного твору?

32. Як у поетичній творчості Г.Сковороди та Т.Шевченка використано народнопоетичний образ Смерті?
33. Які народні ліричні пісні уведені родоначальником нової української літератури до драматичного твору як арії?
34. Які народні жанри включені І.Котляревським до його бурлескно-травестійної поеми?
35. Які ознаки етнографічного реалізму притаманні сентименталістській повісті „Маруся” Г.Квітки-Основ'яненка?
36. Схарактеризуйте баладу „Причинна” Т.Шевченка, зосередивши увагу на жанровій специфіці та включеність до неї фольклорних елементів.
37. Якими фольклорними джерелами оперує автор історичної героїко-романтичної поеми „Гайдамаки”?
38. Для якого періоду творчості Т.Шевченка характерне максимальне живлення фольклорними джерелами?
39. Чи відомий Вам фольклористичний доробок автора першого історичного роману в українській літературі?
40. Які фольклорні елементи притаманні роману П.Куліша „Чорна рада”?
41. Назвіть письменника-фольклориста, який по-новаторському інтерпретує народнопоетичний жанр веснянки та надає йому соціального звучання?
42. Чи оперує народнопоетичними образами-символами поет-символіст П.Тичина? Наведіть приклади. Проаналізуйте тексти.
43. Розкрийте елементи народної сміхової культури у творчості письменника-гумориста Остапа Вишні.
44. До якого ліро-епічного художнього твору початку ХХ століття автор вводить казковий сюжет? Яким ідеологічним завданням підпорядкований цей авторський прийом?
45. Які фольклорні елементи на рівні сюжету, жанру, поетичних засобів властиві поезії теоретика модернізму в українській літературі М.Вороному?
46. Порівняйте мотиви й образи народної емігрантської пісні та лірики поетів-емігрантів.
47. Які народні пісні літературного походження Ви знаєте? Завдяки чому вони здобули популярність?
48. Назвіть мотиви руйнації народної традиційної культури у прозі письменників-шістдесятників.
49. Які народні міфологічні образи притаманні творчості В.Шевчука?
50. Схарактеризуйте фольклорні мотиви творчості І.Малковича.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ФОЛЬКЛОРНИХ ЗАПИСІВ

Усі зібрані матеріали подаються вступником до відбіркової комісії у зазначений термін.

Тексти мають бути класифіковані і виписані за видами, жанрами і групами, зокрема:

Календарно-обрядові тексти повинні містити такі розділи: колядки і щедрівки, веснянки, юрїївські і русальні пісні, купальські, петрівчані, зажинкові й обжинкові тощо.

Родинно-обрядова поезія (весільні, родильні, поховальні тексти) може містити супровідні коментарі: хто є виконавцем тексту, який обряд цей текст супроводжує; кому текст адресується і коли виконується тощо.

Пісенну творчість слід згрупувати так: історичні пісні (з підгрупами), пісні-балади, ліричні, родинно- і суспільно-побутові, частівки, коломийки, робітничі і революційні, пісні літературного походження, романси.

Прозові матеріали записуються у такій послідовності: казки, легенди, перекази; малі жанри: замовляння, загадки, прислів'я і приказки.

Дитячий фольклор поділяється на фольклор дорослих для дітей (колискові, забавлянки, утішки), дитячий фольклор (лічилки, страшилки, дражнилки). Опис ігор слід подавати повністю, можна зі схемами.

Кожен твір слід записувати на окремому аркуші з одного боку і паспортизувати. У паспорті має бути вказано:

- а/ від кого записаний цей твір – прізвище, ім'я, по батькові;
- б/ національність виконавця;
- в/ рік народження чи просто вік;
- г/ місце народження;
- д/ освіта;
- е/ професія;
- ж/ місце запису твору (назва села, району, області);
- з/ ким твір записаний (ініціали і прізвище збирача);
- і/ дата запису.

Ця ж інформація диктується на початку або в кінці запису на аудіоносії.

Матеріали фольклорних записів подаються у **друкованому вигляді** з обов'язковим **збереженням їх на диску**, а також із **диском, який містить аудіо додаток**. Матеріали необхідно підписати.

Оцінювання творчого випробування

1. Матеріали фольклорних записів оцінюються так: максимальний бал за виконання – 20. Із них: жанрова класифікація текстового матеріалу – 8 балів; відтворення регіональної специфіки мовлення респондентів та їх опис – 6 балів; якісно виконані додатки (мультимедійні носії тощо) – 6 балів.
2. Авторський художній текст чи сценарій традиційного народного свята оцінюються так: максимальний бал за виконання – 20. Із них: оригінальна стилізація фольклорного тексту – 10 балів; образність і сюжетно-композиційне оформлення – 5 балів; мовно-виражальні та ритміко-інтонаційні засоби – 5 балів.
3. Співбесіда оцінюється так: максимальний бал – 60. З них: захист поданих матеріалів і творчого завдання – 10 балів; відповіді на 3 питання Програми співбесіди – по 10 балів відповідно (30 балів); оповідна майстерність у разі відтворення прозового фольклорного тексту і вміння репродукувати музичну, хореографічну та зображальну складову фольклорного тексту як синкретичного явища – 20 балів.